

Cyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	28 MEHEFIN 2022
Pwnc:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, ALLDRO 2021/22
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS – AELOD PORTFFOLIO CYLLID
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	BETHAN HUGHES OWEN – RHEOLWR GWASANAETHAU CYFRIFEG 01248 752663 BethanOwen2@ynysmon.llyw.Cymru
Aelodau Lleol	Amherthnasol

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

1. Ar 9 Mawrth 2021, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2021/22 gyda gwariant net y gwasanaethau o £147.420m, i'w gyllido o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig a grantiau cyffredinol. Mae hyn yn cynnwys cyfanswm o £1.333m ar gyfer eitemau cyffredinol ac eitemau eraill na chynlluniwyd ar eu cyfer. Cafodd y gyllideb ar gyfer Premiwm y Dreth Gyngor ei gostwng gan £0.121m i £1.514m. Defnyddiwyd £0.300m o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i sicrhau bod cyllideb gytbwys yn cael ei gosod gyda'r cynnydd o 2.75% y cytunwyd arno yn y Dreth Gyngor.
2. Yn wahanol i gyllidebau blynyddoedd blaenorol, nid yw'r gyllideb ar gyfer 2021/22 yn cynnwys unrhyw ofynion i wasanaethau wneud arbedion. Roedd y cynnydd o 3.4% mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru i'w groesawu. Roedd y setliad ar gyfer 2022/23 yn dangos cynnydd o 9.2% mewn cyllid ac yn darparu arwydd cynnar o'r cyllid tebygol yn ystod blynyddoedd ariannol 2023/24 a 2024/25.
3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd chwarter 4, 31 Mawrth 2022. Cyflwynir adroddiad pellach i'r Pwyllgor Gwaith ar ôl cwblhau'r Datganiad Cyfrifon drafft.
4. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, cyflwynwyd hawliadau gwerth £6.153m i Lywodraeth Cymru mewn perthynas â'r argyfwng Covid, a derbyniwyd £3.854m. Mae Llywodraeth Cymru wedi datgan na fydd unrhyw gyllid ychwanegol yn cael ei ryddhau i ddigolledu am golledion incwm wrth symud i'r cyfnod newydd yn y pandemig Covid.
5. Mae'r sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar gyfer 2021/22, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a chronfa'r Dreth Gyngor, yn danwariant o £4.798m. Mae hyn yn 3.25% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2021/22.
6. Argymhellir:-
 - (i) Nodi'r sefyllfa a ddisgrifir yn Atodiadau A a B yr adroddiad o ran perfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro a ddisgwylir ar gyfer 2021/22;
 - (ii) Nodi'r crynodeb o gyllidebau wrth gefn ar gyfer 2021/22 y manylir arnynt yn Atodiad C;
 - (iii) Nodi sefyllfa'r rhaglenni buddsoddi i arbed yn Atodiad CH;
 - (iv) Nodi monitro costau asiantaethau ac ymgynghori ar gyfer 2021/22 yn Atodiadau D a DD;
 - (v) Nodi balansau ysgolion yn Atodiad E.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Amherthnasol

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater hwn wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
Ch – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
Dd – Asesu'r effaith bosib (os yw'n berthnasol):		
1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r adroddiad hwn at ddibenion monitro yn unig ac fe'i defnyddir ar y cyd ag adroddiadau eraill i osod y strategaeth ariannol tymor canolig a'r gyllideb flynyddol. Wrth osod y gyllideb flynyddol, bydd yr effaith ar anghenion tymor hir yr Ynys yn cael ei asesu.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut?-	Amherthnasol
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod gyda phwy:	Amherthnasol
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae eu rhan wrth ddrafftio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rhai hynny y mae'r penderfyniad hwn yn cael effaith uniongyrchol arnynt. Esboniwch sut:-	Ymgynghorwyd â dinasyddion Ynys Môn fel rhan o broses gosod cyllideb 2021/22 ac ymgynghorir â nhw ynghylch cyllidebau yn y dyfodol.
5	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Amherthnasol
6	Os yw hwn yn benderfyniad strategol, nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad ei gael ar y rhai hynny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol	Amherthnasol
7	Nodwch unrhyw effaith y gallai'r penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg	Amherthnasol
E – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (gorfodol)	Cyflwynwyd copi o Atodiad B yr adroddiad hwn i'r UDA.
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro	Mae'r Swyddog Monitro yn aelod o'r UDA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Adolygwyd y sefyllfa ariannol ar ddiwedd chwarter 3 gan y Panel Sgriwtini Cyllid yn ei gyfarfod ar 14 Chwefror 2022.
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol

F – Atodiadau:

- Atodiad A – Adroddiad Alldro Dros Dro ar gyfer 2021/22
- Atodiad B – Tabl Alldro Dros Dro 2021/22
- Atodiad C – Crynodeb o sefyllfa Cyllidebau Wrth Gefn ar gyfer 2021/22
- Atodiad CH – Adolygiad o brosiectau Buddsoddi i Arbed 2021/22
- Atodiad D – Gwybodaeth ynghylch monitro Staff Asiantaeth 2021/22
- Atodiad DD – Gwybodaeth ynghylch monitro Ymgynghorwyr 2021/22
- Atodiad E – Balansau Ysgolion

Ff – Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am ragor o wybodaeth):

Cyllideb Refeniw 2021/22 (fel y'i hargymellwyd gan y Pwyllgor hwn ar 2 Mawrth 2021 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2021).

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - ALLDRO

1. Balans Cyffredinol

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, roedd gan Gronfa'r Cyngor gronfeydd wrth gefn clustnodedig gwerth £14.079m a chronfeydd wrth gefn ysgolion gwerth £3.974m. Yn dilyn archwilio cyfrifon 2020/21 a chadarnhau'r alldro, roedd y balans cyffredinol ar ddechrau'r flwyddyn ariannol gyfredol yn £11.437m.

Mae sefyllfa'r balansau Cyffredinol ar alldro y flwyddyn fel a ganlyn:-

Cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith	Swm £m	Pwrpas
Balans Agoriadol Drafft	(11.437)	Cronfa wrth gefn gyffredinol wedi'i harchwilio ar 31 Mawrth 2021
Wynebu ardaloedd chwarae	0.300	Cymeradwywyd gan y Cyngor llawn fel rhan o osod Rhaglen Gyfalaf 2021/22, 9 Mawrth 2021
Atgyweirio Harbwr Amlwch	0.050	Penderfyniad dirprwyedig gan y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Aelod Portffolio - Cyllid
Trosgrwyddiadau i mewn o Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig nad oedd eu hangen	(0.719)	Bydd y Pwyllgor Gwaith yn derbyn adroddiad ar hyn ym mis Gorffennaf 2022 pan ddarperir rhagor o fanylion ynghyd â chais i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig yma a ddychwelwyd fel rhai nad oes eu hangen mwyach ar gyfer eu dibenion gwreiddiol.
Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaethau	1.376	I greu Cronfeydd Wrth Gefn Gwasanaeth yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 12 Gorffennaf 2021
Atgyweirio To Canolfan Addysg y Bont	1.500	Gwaith Atgyweirio To yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar 29 Gorffennaf 2021
Sefydlu Awdurdod Iechyd Porthladd newydd	0.100	Sefydlu Awdurdod Iechyd Porthladd Newydd – Costau sefydlu
Atgyweirio To Canolfan Addysg y Bont	1.500	Gwaith Atgyweirio To a gytunwyd gan y Cyngor llawn ar 11 Chwefror 2022
Cynllun llifogydd – cyllid cyfatebol ar gyfer cyllid grant	0.070	Cymeradwywyd gan y Cyngor llawn fel rhan o osod Rhaglen Gyfalaf 2021/22. 9 Mawrth 2021
Sgriniau amddiffynnol ar gyfer disgyblion wedi eu hadleoli o Ganolfan Addysg y Bont oherwydd problemau'r to	0.008	Penderfyniad dirprwyedig gan Ddirprwy Swyddog Adran 151
Balans Cyffredinol Diwygiedig Cronfa'r Cyngor	(7.252)	

Ar alldro, mae tanwariant o £4.798m ar gyllidebau y gellir eu rheoli a chyllidebau na ellir eu rheoli ac, oherwydd hyn, mae Cronfa Wrth Gefn gyffredinol y Cyngor wedi codi i £12.050m. Mae penderfyniad wedi'i wneud yn barod i gyllido gwaith adnewyddu priffyrdd gwerth £0.5m o'r gronfa wrth gefn gyffredinol (Pwyllgor Gwaith 2 Mawrth 2022) a bydd £0.248m yn cael ei drosglwyddo i gronfeydd wrth gefn gwasanaethau unigol benodol ar gyfer gwasanaethau (yn unol â'r polisi y cytunwyd arno sy'n caniatáu i bob gwasanaeth ddal hyd at 2.5% o'u cyllideb refeniw net neu £75k, pa un bynnag yw'r uchaf, fel cronfa wrth gefn benodol ar gyfer y gwasanaeth). Gedy hyn falans o £11.302m yn y gronfa wrth gefn gyffredinol. Nid yw'r ffigwr hwn wedi cael ei archwilio a gall newid yn sgil addasiadau yn dilyn yr archwiliad. Gosodwyd cyllideb refeniw net o £147.420m ar gyfer 2021/22, ac mae'r balans cyffredinol yn 7.7% o gyllideb refeniw net 2021/22. Y ffigwr targed yw 5% (£7.1m) ac mae'r ffigwr hwn yn uwch na'r targed.

2. Perfformiad Ariannol Fesul Gwasanaeth

- 2.1** Mae manylion y perfformiad ariannol fesul gwasanaeth wedi'i nodi yn Atodiad B. Tanwariant o £2.671m ar wasanaethau yw'r sefyllfa ar 31 Mawrth 2022, cyn archwilio'r cyfrifon. Amcangyfrifir y bydd tanwariant o £0.578m ar Gyllid Corfforaethol. Yn ogystal, rhagwelir gwarged o £0.160m ar incwm casglu'r Dreth Gyngor safonol a Phremiwm y Dreth Gyngor. Hefyd, derbyniwyd Grant Cymorth Refeniw ychwanegol o £1.389m ym mis Mawrth 2022. Ar hyn o bryd, rhagwelir tanwariant o £4.798m ar gyllideb referniw 2021/22, ac mae hyn yn cyfateb i 3.25% o gyllideb referniw net y Cyngor.
- 2.2** Mae Tabl 1 isod yn crynhoi'r amrywiannau sylweddol (tua £100k neu fwy):-

Tabl 1

	(Tan)/Gorwariant £'000
Dysgu	(255)
Oedolion	(283)
Gwasanaethau Plant	(370)
Tai	(127)
Gwastraff	(1,206)
Datblygu Economaidd	(157)
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(545)
Trawsnewid	(388)
Adnoddau	(252)
Costau Corfforaethol a Democrataidd	(327)
Cyllid Corfforaethol	(840)
Costau na ellir eu rheoli ac nad ydynt wedi eu cynnwys yn y gyllideb – yswiriant, costau cyfalaf pensiwn a dyledion drwg	487
Cyllido	(389)
Arall (cyfanswm amrywiannau llai na £100k)	(146)
Cyfanswm Amrywiannau gor / (tan) wariant	(4,798)

3. Esboniad o'r Amrywiannau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Cyllidebau Datganoledig Ysgolion

Ar ôl i'r Cyngor osod cyllidebau ysgolion, mae cyfrifoldeb am y gyllideb yn cael ei ddatganoli i'r ysgolion ac mae unrhyw dan neu orwariant blynyddol yn cael ei ddal yng nghronfeydd wrth gefn ysgolion unigol. Ar hyn o bryd, mae balansau cronfeydd wrth gefn ysgolion yn £7.827m (Atodiad E), o gymharu â £3.974m ar 31 Mawrth 2021. Derbyniwyd grantiau gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2022 a oedd yn caniatáu ysgolion i hawlio am wariant a gafwyd eisoes yn ystod y flwyddyn. Felly, mae hyn yn golygu fod balansau ysgolion wedi cynyddu'n sylweddol o gymharu â'r sefyllfa ym mis Mawrth 2021. Y balans, cyn yr archwiliad, yw £7.827m, o gymharu â £3.974m ar ddiwedd 2020/21, ac nid oes gan unrhyw ysgol ddiffyg ar hyn o bryd.

Addysg Ganolog

3.1.2 Roedd tanwariant o £148k yn y gwasanaeth hwn ar alldro. Mae nifer o'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan y galw.

3.1.3 Mae nifer o feysydd yn tanwario a gorwario ar draws y Gwasanaeth. Rhestrir y rhai mwyaf isod:-

- Roedd tanwariant o £200k (£186k yn chwarter 3) ar ddarparu prydau ysgol. Dyfarnwyd contract newydd ym mis Medi 2021, ac roedd cost cyffredinol y contract newydd yn is na chost y contract blaenorol. Serch hynny, roedd y tanwariant yn cael ei wrthbwysu'n rhannol gan gynnydd yn nifer y disgyblion sy'n dewis derbyn prydau ysgol am ddim, sy'n arwain at gynnydd yn y gost. Mae'r contract prydau ysgol newydd wedi caniatáu i'r Awdurdod ostwng pris pryd ysgol y telir gan rieni o £2.50 i £2.20.

- Roedd tanwariant o £133k ar leoliadau allsirol (y rhagolwg ar ddiwedd chwarter 3 oedd £545k). Mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw ac mae'r gyllideb yn esblygu ac yn newid gan ddibynnu ar anghenion y disgyblion. Roedd tanwariant cyffredinol yr adain hon yn llawer uwch. Yn dilyn penderfyniad a wnaed wrth osod cyllideb 2022/23 i ailosod y gyllideb i gyd-fynd â chostau presennol, trosglwyddwyd swm sylweddol o'r tanwariant i gronfa wrth gefn, felly, os bydd cynnydd annisgwyl yn y galw yn y dyfodol, bydd cyllid ar gael i gwrdd â'r gost.
- Roedd gorwariant o £54k ar y Clwb Gofal Plant (£58k yn chwarter 3). Unwaith eto, mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw a, chyda mwy o rieni yn gweithio gartref a rhai cyfyngiadau Covid yn parhau i fod ar waith, mae llai o alw am y ddarpariaeth.
- Roedd gorwariant o £370k ar Gludiant Ysgol ar ddiwedd y flwyddyn. Mae mwy o alw am y gwasanaeth hwn ac, er y dyrannwyd cyllideb ychwanegol, mae'r rhagolwg yn parhau i ddangos gorwariant sylweddol. Ychwanegwyd llwybr bws newydd i'r gwasanaeth a bu'n rhaid aildendro rhai contractau, gyda chost y tendrau newydd yn uwch na'r contract gwreiddiol. Yn ogystal, mae 8 contract wedi cael eu dychwelyd i'r Awdurdod gan nad oedd modd eu cyflawni oherwydd costau cynyddol. Bu'n rhaid aildendro'r contractau hynny gan gynyddu costau'r Awdurdod.

3.1.4 Diwylliant

- 3.1.4.1** Roedd tanwariant o £108k (23.25%) yn y gwasanaeth ar alldro (£49k (4.06%) yn chwarter 3). Roedd £117k o danwariant yn y Gwasanaeth Llyfrgelloedd ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd swyddi gwag. Roedd gorwariant o £7k yn yr Oriol oherwydd bod incwm yn is na'r disgwyl. Roedd gorwariant o £3k yn y gwasanaeth Archifau.

3.2 Gofal Cymdeithasol Oedolion

- 3.2.1** Sefyllfa sylfaenol y Gwasanaeth oedd gorwariant o £1,102k, fodd bynnag, o ganlyniad derbyn grantiau unwaith am byth yn gysylltiedig â gwariant Covid a grantiau ychwanegol gan Lywodraeth Cymru, sefyllfa derfynol y Gwasanaeth oedd tanwariant o £283k.

- 3.2.2** Mae'r elfennau sy'n gyfrifol am yr amrywiad yn yr alldro fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: roedd tanwariant o £58k yn y maes Gwasanaeth hwn. Roedd nifer o feysydd yn gor a thanwario, ond roedd y tanwariant mwyaf ar Asesu a Gofal, sef tanwariant o £205k. Swyddi gwag a chyllideb asiantaeth heb ei gwario oedd yn bennaf gyfrifol am hyn. Roedd gorwariant o £50k yn yr Adain Gofal Cartref oherwydd y galw, ond byddai'r gorwariant yn llawer uwch oni bai am y cyllid grant allanol. Roedd gorwariant o £54k yn yr adain Gofal Preswyl hefyd. Unwaith eto, mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw ac roedd y gorwariant yn is o ganlyniad i ddefnyddio cyllid grant allanol. Roedd gorwariant o £179k yn yr adain Gofal Nyrsio Preifat ar gyfer Pobl Hŷn ac roedd y gorwariant yn is oherwydd cyllid grant allanol. Roedd tanwariant o £123k mewn cyllidebau eraill yn y maes hwn ar ôl dyrannu £96k o grant a dderbyniwyd i gwrdd â chostau gwaith trefniadau diogelu wrth amddifadu o ryddid (DoLS), tuag at y costau â gafwyd.
- Anableddau Corfforol (AC): roedd gorwariant o £200k yn yr adain ar gyfer y flwyddyn, ac mae hyn yn cyd-fynd â'r sefyllfa a ragwelwyd ar ddiwedd chwarter 3. Y prif elfennau yn y maes hwn yw gorwariant o £269k ar ofal preswyl ar ôl derbyn cleientiaid newydd. Roedd swyddi gwag a chyllidebau asiantaeth heb eu gwario yn gostwng cyfanswm y gorwariant i £200k. Roedd gorwariant o £1k ar Gymorth Cartref, a dyrannwyd grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol gwerth £343k i'r adain hon.
- Anableddau Dysgu (AD): roedd gorwariant o £640k ar ddiwedd y flwyddyn, sef £143k yn llai na'r hyn a ragwelwyd yn y chwarter cynt. Mae'r gorwariant yn is na'r disgwyl o ganlyniad i dderbyn cyllid grant gwerth £152k.
- Iechyd Meddwl (IM): roedd tanwariant o £14k ar ddiwedd y flwyddyn, fel y nodwyd yn y chwarter blaenorol.
- Uned Ddarparu: roedd tanwariant o £813k yn y maes hwn, yn rhannol oherwydd problemau recriwtio yn deillio o'r pandemig Covid (£358k ar swyddi gwag). Mae derbyn cyllid caledi gwerth £243k a grantiau wedi cyfrannu at y tanwariant cyffredinol.

3.3 Gwasanaethau Plant

- 3.3.1** Byddai Gwasanaethau'r Plant wedi gorwario eu cyllideb £511k ond, unwaith eto, canlyniad derbyn cyllid grant ychwanegol o £881k gan Lywodraeth Cymru tuag at gostau Covid a gwaith adfer yn deillio o Covid, oedd tanwariant o £370k, o'i gymharu â rhagolwg diwedd chwarter 3 o danwariant o £193k..
- 3.3.2** Roedd y gyllideb Plant sy'n Derbyn Gofal yn rhagweld gorwariant o £365k yn chwarter 3. Yr alldro yw gorwariant o £151k ac mae hyn yn wahaniaeth o £214k o un cyfnod adrodd i'r nesaf. Mae'r gyllideb hon yn cael ei harwain gan y galw ac mae'r gwahaniaeth yn bennaf oherwydd bod lleoliadau ansafonol wedi dod i ben yn ystod chwarter olaf y flwyddyn, £85k, a symudwyd lleoliadau allsirol i'r sir gwerth £139k o'r Gwasanaethau Plant i'r Gwasanaethau Oedolion.
- 3.3.3** Y prif amrywiannau eraill yn y gwasanaeth oedd tanwariant o £255k o dan y pennawd Comisiynu a Gwaith Cymdeithasol oherwydd costau staffio a llwyddo i gyllido swyddi craidd o gyllid y Gronfa Gofal Canolradd (ICF). Roedd tanwariant o £48k yn y Gwasanaethau Cymorth i Blant oherwydd tanwariant ar staff a chludiant. Mae hyn yn wir hefyd o ran cyllidebau Cymorth Integredig i Deuluoedd a'r Gwasanaethau Ieuenctid, a welodd danwariant o £134k a £77k yn y drefn honno. Serch hynny, roedd gorwariant yn y gyllideb Cymorth i Deuluoedd oherwydd cynnydd mewn costau tacsis i ysgolion uwchradd.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

- 3.4.1** Roedd tanwariant o £128k yn y gwasanaeth hwn ar alldro ond cyllideb gytbwys a ragwelwyd yn chwarter 3. Digartrefedd ac atal digartrefedd oedd y meysydd a oedd yn achosi'r pryder mwyaf trwy gydol y flwyddyn. Yn gyffredinol, roedd gorwariant o £23k yn yr adain ddigartrefedd ar ôl hawlio £390k o Gronfa Caledi Llywodraeth Cymru. Roedd meysydd eraill yn y gwasanaeth yn tan a gorwario, gan wrthbwysu ei gilydd, oherwydd gwahaniaethau o ran staffio a thanwariant o £44k yn y gyllideb Cefnogi Pobl.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymuned (yn cynnwys Cyrchfan a Hamdden)

- 3.5.1.1** Roedd tanwariant o £157k (18.09%) yn y gwasanaeth, yn gyffredinol, ond yn chwarter 3 rhagwelwyd gorwariant o £4k (7.33%) ar ddiwedd y flwyddyn.
- 3.5.1.2** Roedd gorwariant o £18k yn elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd y targed incwm ar gyfer staffio prosiectau megis Wylfa Newydd a'r Grid Cenedlaethol £63k yn is na'r gyllideb. Nid oes cyllid allanol ar gael ar gyfer y costau hyn bellach ac, heb y ffynonellau incwm hyn, ni chyflawnwyd y disgwyliadau incwm yn y gyllideb. Arweiniodd ad-drefnu uwch reolwyr at danwariant o £63k a oedd yn gwneud yn iawn am incwm is na'r disgwyl o dan y pennawd cyfleusterau canolfannau. Y meysydd eraill a oedd yn creu pwysau oedd cyllidebau dylunio graffeg a thanysgrifiadau. Ym mis Mawrth 2022, roedd yr Adran yn llwyddiannus yn eu bid am gyllid grant. Dyfarnwyd £1.002m ac, o hyn, defnyddiwyd £106k ar gyfer gwariant a wnaed eisoes a symudwyd £896k i gronfeydd wrth gefn clustnodedig ar gyfer gwariant i'w wneud yn 2022/23.
- 3.5.1.3** Roedd tanwariant o £117k yn yr adain Cyrchfan ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd mwy o bobl yn cael eu gwyliau yn y DU oherwydd y cyfyngiadau ar deithiau rhyngwladol yn ystod tymor yr haf 2021 ac, o'r herwydd, roedd ein hatyniadau arfordirol yn brysurach nac erioed a chyflawnwyd targedau incwm y swyddogaeth Forwrol ar gyfer cofrestru a lansio badau erbyn diwedd chwarter 1.
- 3.5.1.4** Roedd tanwariant o £58k yn yr adain Hamdden ar ddiwedd y flwyddyn. Nid oes caffis yn y canolfannau erbyn hyn ond mae'r cyllidebau incwm yn dal i fodoli. Casglwyd llai o daliadau debyd uniongyrchol gan y bu'n rhaid cau pyllau nofio. Problem leol oedd hon ac nid oedd modd hawlio arian o'r gronfa galedi. Roedd tanwariant o £41k ar staff y canolfannau hamdden, yn rhannol oherwydd newid yn nhelerau ac amodau hyfforddwy. Mae'r Cwrs Golff wedi'i werthu yn awr ac, felly, ni fydd rhagor o wariant yn y maes hwn.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £545k yn y gwasanaeth hwn ar alldro. Ar ddiwedd chwarter 3, rhagwelwyd tanwariant o £319k.
- 3.5.2.2** Roedd tanwariant o £242k yn yr adain Gwarchod y Cyhoedd. Rhagwelwyd tanwariant o £172k yn chwarter 3. Y prif wahaniaeth o gymharu â'r alldro a ragwelwyd yn chwarter 3 yw fod swyddi gwag yn parhau i fod yn broblem ac, er y cynhaliwyd ymgyrch recriwtio, nid oedd y swyddi wedi eu llenwi ar ddiwedd y flwyddyn. Roedd incwm y tîm Cofrestryddion yn uwch na'r proffil yn ystod y flwyddyn a derbyniwyd grant yn ystod y chwarter olaf nad oedd wedi'i gynnwys yn y gyllideb.
- 3.5.2.3** Roedd tanwariant o £303k yn yr adain Gynllunio ar alldro a'r rhagolwg yn chwarter 3 oedd tanwariant o £147k. Yn yr adain hon, cynnydd mewn incwm ar draws y gwasanaeth oedd y prif wahaniaeth rhwng chwarter 3 a diwedd y flwyddyn. Yn unol â gofynion Llywodraeth Cymru ynglŷn â ffioedd cynllunio, lle mae'n rhaid cadw 15% o gyfanswm y ffioedd cynllunio i ddatblygu'r gwasanaeth, trosglwyddwyd £101k i'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig. Roedd swyddi gwag yn yr adain Rheoli Cynllunio, cyfanswm o £41k, ac roedd tanwariant o £26k ar Reoli Adeiladu hefyd gan y gwariwyd llai o'r gyllideb ar gyfer ymgynghorwyr trwy gydol y flwyddyn.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Roedd tanwariant o £55k yn y gwasanaeth hwn ar alldro. Rhagwelwyd tanwariant o £200k (3.17%) yn chwarter 3. Roedd y mwyafrif o adeiniau yn y gwasanaeth Priffyrdd yn tanwario ar ddiwedd y flwyddyn. Y rhai mwyaf nodedig yw Cefnogaeth Adrannol £76k, sydd yn deillio o arbedion ar gostau staffio, ac roedd incwm gwaith stryd £140k yn uwch na'r gyllideb incwm. Mae incwm Rheoli Datblygu yn uwch na'r disgwyl felly mae tanwariant o £56k. Mae tanwariant o £36k ar Gludiant Cymunedol Môn. Llai o alw am y gwasanaeth oherwydd y pandemig Covid a'r cyfyngiadau yw'r rheswm am hyn. Mae gorwariant o £352k ar y gyllideb gwaith ar ddiwedd y flwyddyn ond mae hyn yn deillio o fanteisio ar y cyfle i ddefnyddio tanwariant a nodwydd mewn gwahanol feysydd yn y Gwasanaeth. Mae'n bwysig tynnu sylw at Reoli Fflyn gan fod llai o ddefnydd yn cael ei wneud o gerbydau'r Awdurdod ,felly, nid yw'r gwasanaeth yn gallu adennill y gost. Roedd hyn yn dangos gorwariant o £120k yn erbyn y gwasanaeth Priffyrdd, ond, dylid nodi y bydd tanwariant cyfatebol ar gyfer rheoli fflyn yng nghyllidebau'r adrannau eraill.

3.6.2 Gwastraff

- 3.6.2.1** Roedd tanwariant o £1.206k yn y gwasanaeth Gwastraff ar alldro, a'r alldro a ragwelwyd yn chwarter 3 oedd tanwariant o £560k.
- 3.6.2.2** Mae'r rhagolwg ar gyfer alldro yn cynnwys meysydd sy'n gorwario a meysydd eraill sy'n tanwario sy'n cydbwysu ei gilydd mewn gwahanol adeiniau o'r gwasanaeth. Mae'r amrywiannau mwyaf nodedig yn cynnwys tanwariant o £375k ar Gasglu Gwastraff, sydd yn cynnwys costau'r contract casglu gwastraff newydd. Mae'r rhagolwg ailgylchu wedi codi o danwariant o £170k yn chwarter 3 i danwariant o £598k ar alldro oherwydd bod incwm gwerthu deunyddiau ailgylchu yn uwch na'r targedau a broffiliwyd a derbyniwyd grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2022. Roedd gwastraff gwyrdd yn uwch na'r targedau incwm hefyd. Roedd gorwariant o £118k ar Orsaf Drosglwyddo Penhesgyn ar ddiwedd y flwyddyn, yn bennaf oherwydd costau staffio.

3.6.3 Eiddo

- 3.6.3.1** Mae tanwariant o £17k yn y Gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn, a'r rhagolwg ar ddiwedd chwarter 3 oedd gorwariant o £5k (0.51%).

3.6.3.2 Mae sefyllfa nifer o benawdau yn y gyllideb yn amrywio, gyda rhai yn gorwario ac eraill yn tanwario. Serch hynny, roedd yr amrywiannau mwyaf mewn costau cyfleustodau, lle cafwyd tanwariant o £70k ar ddiwedd y flwyddyn, ac roedd cyflogau wedi eu cyfalafu £51k yn is na'r disgwyl oherwydd oedi gyda Chynllun Ysgolion yr 21ain Ganrif. Roedd nifer o swyddi gwag yn y Gwasanaethau Glanhau, ac erbyn diwedd y flwyddyn, roedd tanwariant o £38k yn yr adain.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd tanwariant o £388k yn y swyddogaeth Trawsnewid ar alldro.

3.7.1.1 Roedd tanwariant o £54k (2.86%) yn y swyddogaeth AD. Mae'r tanwariant yn deillio o gyllidebau hyfforddi canolog, oherwydd tarfu ar hyfforddiant wyneb yn wyneb a'r ffaith na chafodd y cynllun Denu Talent ei gynnal eleni.

3.7.1.2 Roedd tanwariant o £149k yn yr adain TGCh. Mae'r holl gyllidebau meddalwedd a chaledwedd ar draws y Cyngor, ac eithrio ysgolion, wedi cael eu canoli ac maent yn cael eu rheoli gan yr adain TGCh, ac roedd gorwariant o £117k. Mae'r gyllideb hon yn gorwario yn hanesyddol. Roedd tanwariant o £148k ar gyflogau yn yr adain TGCh oherwydd nifer o swyddi gwag. Roedd tanwariant o £48k ar gostau ymgynghori hefyd. Roedd cynnydd mewn archebion mewnol gan greu gwarged o £167k. Fodd bynnag, roedd gorwariant ar gost system CRM newydd a £119k ar gostau meddalwedd.

3.7.1.3 Roedd tanwariant o £185k yn yr adain Trawsnewid Corfforaethol o ganlyniad i arbedion ar gostau cyflogau yn y tîm Trawsnewid Corfforaethol a Chyswllt Môn, yn ogystal â thanwariant o £99k ar y Bartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddwyd)

3.8.1 Roedd tanwariant o £252k (2.33%) yng nghyllideb y swyddogaeth Adnoddau ar alldro, a'r rhagolwg ar gyfer alldro yn chwarter 3 oedd tanwariant o £217k (6.71%).

3.8.2 Swyddi gwag a pheidio â recriwtio ar gyfer secondiadau yw'r prif amrywiad ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau, sydd â thanwariant o £86k. Roedd cyllideb gytbwys yn yr Adain Gyfrifeg tra bod gorwariant yn y tîm Cyflogau oherwydd costau staffio a gwariant ar liniaduron nad oedd wedi'i gynnwys yn y gyllideb. Roedd tanwariant o £47k yn Archwilio Mewnol oherwydd swyddi gwag yn ystod y flwyddyn. Mae un swydd wedi'i llenwi ac mae trefniadau recriwtio ar gyfer y swydd arall yn mynd rhagddynt. Roedd tanwariant o £134k yn yr adain Gaffael oherwydd mentrau pwrcau, h.y. cyllidebau pwrcau canolog, ad-daliadau ar gardiau caffael a llai o alw am rai mathau o wariant sydd wedi'u cynnwys yn y cyllidebau caffael canolog, oherwydd bod mwy o staff yn gweithio gartref (papur, llungopiwy, deunyddiau ysgrifennu, dodrefn).

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd tanwariant o £64k yn y swyddogaeth alldro, sydd yn gymharol debyg i'r hyn a nodwyd yn chwarter 3, sef £57k (0.70%).

3.9.2 Roedd tanwariant o £24k yn y Gwasanaethau Cyfreithiol, yn wahanol i'r rhagolwg yn chwarter 3, sef gorwariant o £1k. Mae hyn yn bennaf oherwydd bod incwm pridiannau tir £25k yn uwch na'r targed. Mae amrywiannau yn y gyllideb staffio sy'n cydbwysu'i gilydd, a'r rheswm pennaf am hyn yw staff asiantaeth cyfreithiol a gyflogir i lenwi swyddi gwag neu absenoldebau staff.

3.9.3 Yn chwarter 3, rhagwelwyd tanwariant o £48k yn y Gwasanaethau Democraidd ond roedd y tanwariant ar alldro yn £40k. Roedd tanwariant yn y Gwasanaeth Pwyllgorau a'r Gwasanaethau Cyfieithu oherwydd arbedion ar dreuliau staff ac ymgynghorwyr. Fodd bynnag, roedd gorwariant o £16k yn y Gwasanaeth Etholiadau. Roedd hyn oherwydd gwariant yn ymwneud ag etholiadau'r Cyngor a gynhaliwyd ym mis Mai 2022, yn cynnwys yr angen am staff cymorth ychwanegol.

3.10 Costau Corfforaethol a Democraidd

3.10.1 Roedd tanwariant o £327k yn y swyddogaeth ar alldro, ond y rhagolwg yn chwarter 3 oedd tanwariant o £164k (5.45%).

3.10.2 Mae gan Cefnogaeth i Aelodau a Threuliau Aelodau danwariant cyfun o £12k. Y rheswm am hyn yw cyfyngiadau'r pandemig sydd wedi creu tanwariant sylweddol yn y cyllidebau teithio, hyfforddi a chynadledau.

3.10.3 Roedd tanwariant o £313k ar gyllidebau corfforaethol. Roedd tanwariant o £83k ar ffioedd archwilio grantiau a £54k ar daliadau pensiwn hanesyddol i'r Gronfa Bensiwn. Fodd bynnag, roedd gorwariant o £25k ar Gwnsela Staff ac nid oes cyllideb ar gyfer y gwariant hwn. Roedd cyfraniadau pensiwn eilaidd £32k yn uwch na'r gyllideb. Mae gan yr adain nifer o benawdau eraill sy'n gor a thanwario ac yn cydbwysu ei gilydd.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 Roedd gan y swyddogaeth danwariant o £10k ar alldro. Mae hyn yn llai o danwariant nag a ragwelwyd yn chwarter 3, sef £27k (4.25%). Y rheswm am y newid rhwng y rhagolwg a'r alldro terfynol yw bod swyddogion wedi derbyn ôl-dal yn dyddio'n ôl i fis Ebrill 2021 ym mis Chwefror ar ôl cytuno ar y setliad cyflog ac roedd y setliad cyflog yn uwch na'r dyfarniad cyflog a gynhwyswyd yn y gyllideb. Cafwyd gwariant hefyd ar yr ymarferion recriwtio a gynhaliwyd yn ystod chwarter olaf y flwyddyn. Yn gyffredinol, mae'r tanwariant yn ymwneud ag ailstrwythuro rheolwyr yn 2019/20 a mân danwariant ar gludiant a chyflenwadau swyddfa cyffredinol.

4. Cyllid Corfforaethol (yn cynnwys Budd-daliadau a Roddwyd)

4.1 Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd tanwariant gyffredinol o £840k ar Gyllid Corfforaethol, yn cynnwys Budd-daliadau a Roddwyd. Wrth osod y gyllideb, neilltuwyd £300k o'r Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol ond, serch hynny, nid oedd angen ei ddefnyddio.

4.2 Roedd gorwariant o £147k ar y gyllideb Budd-daliadau a Roddwyd oherwydd cynnydd yn nifer yr hawlwr a chollwyd cymhorthdal budd-daliadau tai ar ôl cwblhau archwiliadau blynyddoedd blaenorol. Roedd gorwariant o £31k ar y gyllideb rhyddhad dewisol trethi busnes a'r dreth gyngor oherwydd bod lefel y rhyddhad dewisol a roddwyd yn uwch na'r gyllideb a ddyrannwyd.

4.3 Roedd y gyllideb ar gyfer 2021/22 yn cynnwys rhai eitemau a gadwyd yn ganolog fel cyllidebau wrth gefn, a chyfanswm y cyllidebau hyn oedd £1,333k. Trosglwyddwyd y mwyafrif o'r cyllidebau hyn i gyllidebau Gwasanaeth yn ystod y flwyddyn, gan adael £567k heb ei ddyrannu. Ceir crynodeb o'r gyllideb wrth gefn yn Atodiad C, ac mae'n dangos bod £783k wedi'i drosglwyddo'n barod i gyllidebau a gymeradwywyd.

4.4 Mae'r gyllideb cyllido cyfalaf yn cynnwys 3 elfen: y swm a neilltuir ar gyfer ad-daliadau yn y dyfodol (Darpariaeth Refeniw Isaf - MRP), llog i'w dalu ar fenthyciadau cyfredol a llog a dderbynnir ar falansau arian parod yng nghyfrifon banc y Cyngor a buddsoddiadau eraill. Roedd y ffaith bod prosiectau cyfalaf wedi'u gohirio, yn enwedig y rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, yn golygu bod gostyngiad yng ngofynion benthyca'r Cyngor sydd, yn ei dro, wedi arwain at gostau llog ac MRP is. Yn ystod y pandemig, cadwodd y Cyngor falans arian parod uwch na'r arfer, er bod enillion buddsoddi yn isel iawn (llai na 0.2% ar gyfartaledd yn ystod y flwyddyn). O ganlyniad, roedd tanwariant o £750k yn y gyllideb Cyllido Cyfalaf.

4.5 Fel rhan o'r broses cau lawr, fe addasir y sefyllfa alldro derfynol i adlewyrchu costau na chyllidwyd ar eu cyfer, darpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac addasiadau i gronfeydd wrth gefn clustnodedig. Daw cyfanswm yr addasiadau yma i £488k (dangosir fel Eithriadau Amrywiadau nad oedd modd ei reoli yn Atodiad B). Ar ôl cymryd yr addasiadau yma i ystyriaeth, y sefyllfa alldro derfynol yw tanwariant net o £3,138k a gormodedd o gyllid o £1,549k (Grant Cymorth Refeniw ychwanegol ac amrywiant ar gyllid Dreth Gyngor (gweler paragraff 5 isod)).

5. Casglu'r Dreth Gyngor

- 5.1** Penderfynir ar gyllideb Cronfa'r Dreth Gyngor gan ddefnyddio'r amcangyfrif o'r ddyled gasgladwy ar gyfer y flwyddyn gyfredol yn unig, ar sail ffigwr sylfaen y dreth a osodwyd ym mis Tachwedd 2020. Nid yw'n darparu ar gyfer ôl-ddyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i rwymedigaethau yn codi o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau person sengl, trosglwyddiadau i drethi busnes ac ati), newidiadau i sylfaen y dreth ar gyfer y flwyddyn gyfredol neu'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn anorfod, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol Cronfa Gasglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Mae lefel dyledion wedi cynyddu oherwydd y pandemig, gan olygu bod angen cynnydd uwch na'r arfer yn y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg, er bod Llywodraeth Cymru wedi darparu cyllid ychwanegol sydd wedi caniatáu i'r Cyngor gyllido'r gost ychwanegol heb effeithio ar falansau'r Cyngor. Mae newidiadau i eithriadau, a pharhau i drosglwyddo eiddo hunanarlwygo i'r gofrestr Trethi Busnes, wedi creu diffyg cyffredinol o £308k yn nebyd y Dreth Gyngor safonol o gymharu â'r gyllideb wreiddiol.
- 5.2** Dyluniwyd premiwm y Dreth Gyngor i annog perchnogion eiddo gwag ac ail gartrefi i ddychwelyd yr eiddo i ddefnydd cyffredinol ac, fel y cyfryw, mae risg y gall nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm ostwng yn sylweddol yn ystod y flwyddyn. Er mwyn lliniaru'r risg hwn, gosodir sylfaen y dreth ar gyfer eiddo sy'n talu premiwm ar 80% ac, os nad yw nifer yr eiddo sy'n talu'r premiwm yn gostwng yn sylweddol, yna bydd y gyllideb yn cynhyrchu gwagedd. Unwaith eto, mae trosglwyddo eiddo o'r gofrestr ddomestig i'r gofrestr Trethi Busnes wedi gostwng y premiwm sy'n daladwy ar ail gartrefi ond, er i eiddo gael eu trosglwyddo, yn gyffredinol roedd niferoedd ail gartrefi yn weddol gyson ac, o ganlyniad, rhagwelir gwagedd o £468k yn y gyllideb premiwm y Dreth Gyngor ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

6. Arbedion Cyllidebol 2021/22

- 6.1** Nid oedd angen i'r gwasanaethau wneud unrhyw Arbedion Cyllidebol ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22.

7. Buddsoddi i Arbed

- 7.1** Cyflwynwyd rhaglen buddsoddi i arbed yn 2016/17, gyda dyraniad o £983k ar gyfer prosiectau unigol. Hyd yma, mae £899k wedi ei wario neu ei ymrwymo o'r cyllid hwn hyd at ac yn cynnwys 2021/22. Mae'r holl brosiectau wedi eu datblygu i wahanol raddau, gyda rhai yn nes at eu cwblhau nac eraill, er bod y pandemig Covid wedi effeithio ar y gallu i gwblhau'r prosiectau hyn. Gellir gweld manylion llawn y gwariant a'r cynnydd ar bob un o'r prosiectau yn Atodiad CH.

8. Costau Asiantaeth ac Ymgynghorwyr

- 8.1** Yn ystod y flwyddyn hyd yma, gwariwyd £1,296k ar staff Asiantaeth. Ar y cyfan, roeddent yn cael eu cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio gan eu bod yn gysylltiedig â swyddi gwag, ac roedd £623k yn gysylltiedig â staff cyflenwi ar gyfer swyddi gwag. Gwariodd y gwasanaeth Gwastraff £366k ar weithwyr safle yn y canolfannau ailgylchu. Mae'r manylion llawn i'w gweld yn Atodiad D.
- 8.2** Gwariwyd cyfanswm o £894k ar Ymgynghorwyr yn ystod y cyfnod lonawr i Fawrth 2022, gyda £516k yn cael ei gyllido o grantiau neu ffynonellau allanol. Roedd gwariant o fewn Economaidd ac Adfywio wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y chwarter olaf. Y rheswm am hyn yw fod anfonebau am waith a wnaed drwy gydol y flwyddyn heb eu derbyn tan chwarter olaf y flwyddyn. Mae crynodeb llawn o wariant fesul gwasanaeth, a manylion ychwanegol am y gwariant, i'w gweld yn Atodiad DD.

9. Arian Grant Covid19 Llywodraeth Cymru hyd yma

- 9.1** Mae Llywodraeth Cymru wedi darparu cymorth ariannol sylweddol i awdurdodau lleol Cymru ar gyfer costau ychwanegol yn gysylltiedig â Coronafeirws a cholledion incwm, ac oni bai am y cyllid ychwanegol hwn byddai'r gyllideb yn gorwario ar alldro. Mae Tabl 2 isod yn dangos bod y Cyngor wedi hawlio £5.736m ar gyfer costau ychwanegol yn codi o'r pandemig ar gyfer y flwyddyn ariannol hon. Mae £3.854m wedi'i dalu'n barod i'r Cyngor, gan adael balans o £1.882m yn weddill, fydd yn cael ei dalu yn ystod 2022/23.

Tabl 2 Gwariant cysylltiedig â Covid rhwng Ebrill 2021 a Mawrth 2022 a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

	Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion £	Prydau Ysgol am Ddim £	Cyffrediol £	Digartrefedd £	Glanhau Ysgolion £	Profi mewn Cartref Gofal £	Hunan Ynysu £	Plant £	Tanwydd y Gaeaf £	Ychwanegol SSP £	Cyfanswm £
CRYNODEB											
Hawliwyd	1,496,142	478,989	1,262,164	390,278	219,631	147,163	870,663	140,810	650,326	81,437	5,737,603
Gwrthodwyd	-	-	917	65	-	-	-	-	479	-	1,461
Balans Dyledus	1,496,142	478,989	1,261,247	390,213	219,631	147,163	870,663	140,810	649,847	81,437	5,736,142
Talwyd	1,257,020	439,946	877,775	156,833	162,567	147,163	418,972	140,810	212,005	40,620	3,853,711
Balans yn Weddill	239,122	39,044	383,473	233,380	57,064	0	451,691	-	437,842	40,816	1,882,431

9.2 Colledion Incwm oherwydd Cyfyngiadau Covid a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi digolledu awdurdodau lleol am incwm cymwys a gollwyd oherwydd y Coronafeirws. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae'r Cyngor wedi hawlio £0.417m gan Lywodraeth Cymru, ac mae £0.127 yn weddill i'w dalu gan Lywodraeth Cymru. Mae crynodeb o'r incwm a ddigolledwyd ac a hawliwyd hyd at 31 Mawrth 2022 i'w weld isod yn Nhabl 3:-

Tabl 3 – Cyllid Grant Llywodraeth Cymru ar gyfer Colledion Incwm gan Wasanaethau yn ystod y Pandemig

Crynodeb	Amgueddfeydd £'000	Hamdden a Chwaraeon £'000	Glanhau Ysgolion £'000	Meysydd Parcio £'000	Rheoli Pla £'000	Marchnadoedd £'000	Iechyd yr Amgylchedd £'000	Clybiau Gofal Ysgolion £'000	Cyfanswm £'000
Hawliwyd	118.09	559.37	321.40	34.00	13.60	1.80	2.40	9.00	416.86
Heb ei ganiatau	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Balans Dyledus	118.09	559.37	321.40	34.00	13.60	1.80	2.40	9.00	416.86
Talwyd	65.00	487.51	421.40	34.00	11.40	1.80	2.40	9.00	289.71
Balans yn Weddill	53.09	71.86	-	-	2.20	-	-	-	127.15

10. Casgliad

- 10.1** Mae blwyddyn ariannol 2021/22 wedi bod yn flwyddyn eithriadol a derbyniodd y Cyngor swm sylweddol o gyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i ymdopi â'r gost barhaus o ddelio gyda'r pandemig ac adfer yn dilyn y pandemig. Y cyllid ychwanegol hwn yw'r prif reswm pam fod cyfrifon y Cyngor yn dangos tanwariant sylweddol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Nid yw hyn yn unigryw i Ynys Môn, ac mae'r rhan fwyaf o gynghorau eraill yng Nghymru mewn sefyllfa debyg ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Mae'r alldro terfynol wedi caniatáu i'r Cyngor gynyddu ei falansau cyffredinol a'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig, ar ôl caniatáu ar gyfer y defnydd o £3.5m o falansau cyffredinol ar nifer o brosiectau. Bydd lefel y balansau cyffredinol yn parhau i fod yn uwch na'r isafswm a argymhellir ac mae hyn yn rhoi'r Cyngor mewn sefyllfa ariannol cadarn.

Mae'r cynnydd presennol mewn cyflogau a phrisiau yn creu ansicrwydd mawr ynglŷn â chostau'r Cyngor yn 2022/23 a lefel y gyllideb fydd ei hangen yn 2023/4. Bydd y balansau a'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig uwch nac arfer yn caniatáu i'r Cyngor liniaru'r risgiau ariannol hynny yn 2022/23 a'r blynyddoedd i ddilyn.

Rhagamcan o Alldro Refeniw ar gyfer y Flwyddyn Ariannol a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Blynnyddol Annual Budget	Alldro Amodol/ Provisional Outturn	Cyfanswm Alldro Amodol – Amrywiad / Provisional Total Outturn Variance	Amrywiad Amodol nad oedd modd ei reoli (eithriadau) / Provisional Uncontrollable Variance (Exceptions)	Amrywiad Amodol yr oedd modd ei reoli (dim eithriadau) / Provisional Controllable Variance (Non- Exceptions)	Gor(tan) Wariant Amodol fel % o'r Gyllideb Gyfan / Provisional Over/(Under)spend as a % of Total Budget	Gwahaniaeth i Ch3 elfennau yr oedd modd eu rholi gan y Gwasanaeth / Difference to Qtr 3 on Service Controlled Budgets
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000		£'000
<u>Dysgu Gydol Oes</u> <u>Lifelong Learning</u>							
Cyllideb Datganoledig Ysgolion <i>Delegated Schools Budget</i>	49,123	49,123	0	0	0	0.00%	0
Addysg Canolog <i>Central Education</i>	4,476	4,328	(148)	2	(150)	-3.3%	(299)
Diwylliant <i>Culture</i>	1,217	1,109	(108)	(3)	(105)	-8.85%	(49)
<u>Gwasanaethau Oedolion</u> <u>Adult Services</u>	27,736	27,599	(137)	147	(283)	-0.49%	(231)
<u>Gwasanaethau Plant</u> <u>Children's Services</u>	11,196	10,832	(365)	5	(370)	-3.26%	(193)
<u>Tai</u> <u>Housing</u>	1,244	1,117	(127)	0	(127)	-10.3%	0
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u> <u>Highways, Waste & Property</u>							
Priffyrdd <i>Highways</i>	6,349	6,302	(47)	8	(55)	-0.75%	(200)
Eiddo <i>Property</i>	1,004	994	(10)	6	(17)	-1.02%	5
Gwastraff <i>Waste</i>	8,726	7,521	(1,205)	0	(1,205)	-13.81%	(560)

Gwasanaeth/Swyddogaeth Service/Function	2021/22 Cyllideb Blynnyddol Annual Budget	Alldro Amodol/ Provisional Outturn	Cyfanswm Alldro Amodol – Amrywiad / Provisional Total Outturn Variance	Amrywiad Amodol nad oedd modd ei reoli (eithriadau) / Provisional Uncontrollable Variance (Exceptions)	Amrywiad Amodol yr oedd modd ei reoli (dim eithriadau) / Provisional Controllable Variance (Non- Exceptions)	Gor(tan) Wariant Amodol fel % o'r Gyllideb Gyfan / Provisional Over/(Under)spend as a % of Total Budget	Gwahaniaeth i Ch3 elfennau yr oedd modd eu rholi gan y Gwasanaeth / Difference to Qtr 3 on Service Controlled Budgets
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000		£'000
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaethau Total Service Budgets	129,879	127,209	(2,670)	1,386	(4,055)	2%	(2,515)
Ardollau <i>Levies</i>	3,695	3,693	(2)	0	(2)	-0.05%	0
Rhyddhad Trethi Dewisol <i>Discretionary Rate Relief</i>	71	102	31	0	31	43.42%	0
Cyllido Cyfalaf <i>Capital Financing</i>	7,618	7,227	(390)	359	(750)	-5.12%	(536)
Arian wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill <i>General & Other Contingencies</i>	567	0	(567)	0	(567)	-100.00%	(393)
Cyfraniad CRT y Gwasanaethau Cefnogol <i>Support Services contribution HRA</i>	(700)	(797)	(97)	(97)	0	13.93%	0
Budd-daliadau a Roddwyd <i>Benefits Granted</i>	6,290	6,435	145	0	145	2.31%	38
Arian Wrth gefn Cyffredinol y Cyngor <i>Council's General Reserves</i>	(300)	0	300	0	300	-100.00%	300
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol Total Corporate Finance	17,241	16,662	(578)	262	(840)	-3.34%	(591)
Cyfanswm 2021/22 Total 2021/22	147,120	143,872	(3,248)	1,648	(4,895)	-2.2%	(3,106)
Cyllido / Funding							
Trethi Annomestig / NDR	(23,480)	(23,480)	0	0	0	0.00%	0
Y Dreth Gyngor / Council Tax	(40,902)	(40,594)	308	0	308	-0.75%	(113)
Premiwm y Dreth Gyngor / Council Tax Premium	(1,393)	(1,861)	(468)	229	(697)	33.64%	(509)
Grantiau Cynnal Refeniw / Revenue Support Grants	(81,345)	(82,734)	(1,389)	(1,389)	0	1.71%	0
Cyfanswm Cyllido / Total Funding	(147,120)	(148,669)	(1,549)	(1,160)	(389)	-0.01%	(623)
Cyfanswm alldro gan gynnwys effaith ar gyllid / Total outturn including impact of funding	0	(4,798)	(4,798)	487	(5,284)	-3.25%	(3,729)

Crynodeb o Sefyllfa Alldro Cyllidebau Wrth Gefn 2021/22

	Cyllideb	Trosglwyddiadau	Y Gyllideb Ddiwygedig hyd yma	Cyllidebau heb eu hymrwymo hyd yma 7
	£	£	£	£
Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol	388,928	- 95,015	293,913	293,913
Cyflog a Graddfeydd	150,000	-100,080	49,920	49,920
Cronfeydd wrth gefn Clustnodedig	794,500	-571,670	222,830	222,830
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn ac Eraill	1,333,428	-204,320	1,129,108	549,628

Adolygiad o Brosiectau Buddsoddi i Arbed 2021/22

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyraniad am 2021/22 £	Gwariwyd 2021/22 £	Y Gyllideb sy'n Weddill 2021/22 £	Y Diweddaraaf am y Prosiect
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Darparu datrysiaid sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	170,000	0	0	0	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach.
T.G.	Tir ac Eiddo Lleol Gazetteer (LLPG)	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	10,800	0	0	0	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach.
T.G. / Trawsnewid	System Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid (CRM)	Prynu a gweithredu system CRM	255,000	46,676	0	46,676	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach.
T.G./ Adnoddau	Porth Talu	Prynu a gweithredu porth talu a fydd yn galluogi i daliadau gael eu derbyn drwy'r Ap	27,000	13,583	0	13,583	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach.
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwella Gwydnwch y Systemau Cynllunio	Systemau cynllunio awtomataidd newydd	118,000	5,687	6,337	(650)	Tra mae'r datblygwr wedi datrys y materion sy'n ymwneud â'r fersiwn Gymraeg ar y porth cyhoeddus a pherfformiad araf y system, rydym yn parhau i ddisgwyl am ddatrysiaid o'r materion adolygu dogfennau. Nid ydym wedi cytuno ar ddyddiad 'mynd yn fyw' eto oherwydd y materion parhaus yma.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyranriad am 2021/22 £	Gwariwyd 2021/22 £	Y Gyllideb sy'n Weddill 2021/22 £	Y Diweddaraf am y Prosiect
Adnoddau	Gwella System Casglu Incwm	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu â'r ffrydiau incwm presennol ac sy'n caniatáu i ddulliau casglu incwm newydd (AppMôn ac ati) gysylltu â'r system rheoli arian parod	150,000	36,843	8,463	28,381	Mae'r gyllideb bellach wedi ei hymrwymo'n llawn ac o fewn cyllidebau'r bid. Ailddechreuodd y gwaith gweithredu yn ystod Chwarter 2 2020/21 yn dilyn diwedd cyfnod ffyrlo rhai swyddogion prosiect Capita, ond dim ond yn Chwarter 3 2020/21 y cododd momentwm. Mae gwaith profi'r ffeil allforio GL newydd y gellid ei wneud o bell bron wedi'i gwblhau ac mae trefniadau mewn lle i gwblhau'r gwaith profi na ellir ei wneud o bell. Unwaith y bydd hyn wedi'i gwblhau, gellir dechrau gweithredu cysoni incwm/e-ddychweliadau awtomatig, sy'n cynnwys prosesau newydd ar gyfer gwasanaethau a datganiadau banc electronig pwrpasol gan fancwyr yr Awdurdod. Mae gwaith awtomeiddio pellach yn symud ymlaen drwy ddatblygu "APIs" i alluogi diweddariad incwm awtomatig i'r lejer drwy'r system rheoli incwm ar gyfer gwasanaethau mewnol, megis hamdden, addysg a phriffyrdd, ac allanol ar gyfer AGP. Bydd y gwaith gweithredu'n parhau i'r flwyddyn ariannol nesaf oherwydd bod Covid wedi gohirio gweithredu a gwasanaethau mewnol yn ail-dendro rhai prosesau meddalwedd penodol. Bydd y balans sy'n weddill yn cael ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw eitemau annisgwyl.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad – Addysg	Gweithredu modiwlau nas defnyddiwyd yn y system Gwybodaeth Reoli UN	67,000	0	0	0	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad – Oriol Môn	Gwefan i'r Oriol	20,000	11,474	16,193	-4,719	Gwaith wedi ei orffen ar y prosiect yma.
T.G . / Trawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Ddiodyn	Cyflogi Swyddog Arweiniol Digidol a Dadansoddwr Gwasanaethau Digidol	£70,000 ym mlwyddyn 1 a £50,000 ym mlwyddyn 2	30,280	75,338	-45,058	Daeth y prosiect i ben. Dim diweddariad pellach. (Gorwariant yma i'w gyllido o danwariant ar y prosiect CRM)

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Dyraniad am 2021/22 £	Gwariwyd 2021/22 £	Y Gyllideb sy'n Weddill 2021/22 £	Y Diweddaraf am y Prosiect
Gwarchod y Cyhoedd	Gwell Cysylltedd Digidol o fewn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd.	Gweithredu system sy'n seiliedig ar gwmwl i gofnodi ymweliadau arolygu. Mae'r meddalwedd yn ateb i Gymru gyfan ac mae wedi'i brynu drwy gytundeb fframwaith a gefnogir gan 19 o'r 22 cyngor yng Nghymru.	£10,000 y flwyddyn am 4.5 blwyddyn	45,000	0	45,000	Nid yw'r prosiect yma'n parhau fel prosiect sengl. Yn hytrach, mae'n cael ei weithredu fel rhan o brosiect ehangach o weithredu'r awdurdod iechyd porthladd newydd. Trosglwyddwyd y cyllid oedd wedi ei ddyrannu i'r prosiect yma yn ôl i falensau cyffredinol y Cyngor.
Cyfanswm			982,800	189,543	106,331	83,212	

Costau Asiantaeth rhwng Ebrill a Mawrth 2022

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell y Cyllid (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio nas defnyddiwyd / Grant / Cyfraniad Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Rheswm dros Gyflenwi
Economaid ac Adfywio	17,966	Grant	Dros Dro	Methu recriwtio Swyddog lechyd yr Amgylchedd cymwysedig ar gyfer samplu bwyd
	66,154	Grant	Dros Dro	Capasiti
	7,110	Grant	Dros Dro	Darparu cymorth a hyfforddiant i Swyddog lechyd yr Amgylchedd sy'n delio â thystysgrif iechyd allforio
	91,229			
Ysgolion	18,260	Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw mewn maes arbenigol
	113	Craidd	Dros Dro	Athrawon llanw am dasg bennodol
	18,373			
Gwastraff		Incwm Tanysgrifiadau Gwastraff Gwyrdd	Dros Dro	Tasgau ychwanegol sydd eu hangen yn y tymor byr
	10,998			
	347,953	Cyllideb Graidd Benodol	Dros Dro	Tasgau ychwanegol sydd eu hangen yn y tymor byr
	6,924	Hawliwyd o'r Gronfa Caledi	Dros Dro	Tasgau ychwanegol sydd eu hangen yn y tymor byr
	365,874		Dros Dro	
Eiddo	2,379	Cyllideb Staffio nas Defnyddiwyd	Dros Dro	Prisio ar gyfer cyfrifon 2020/21
	2,379		Dros Dro	
Gwasanaethau Plant	323,812	Cronfa'r Craidd / Cronfa Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros Dro	I lenwi swyddi gwag
	323,812		Dros Dro	
Gwasanaethau Oedolion	47,449	Cyllideb Craidd	Dros Dro	Prosiect DOLS
	120,845	Grant	Dros Dro	Gyflenwi gwaith ychwanegol am Covid a swyddi gwag
	52,440	Cyllideb Craidd	Dros Dro	I lenwi swydd wag
	220,734		Dros Dro	
Adnoddau	52,358	Cyfraniad Allanol	Dros Dro	Secondiad Staff
	183,732	Grant	Dros Dro	Ôl-groniad gwaith Dreth Gyngor oherwydd y pandemig
	236,090		Dros Dro	
Trawsnewid	11,339	Cyllideb Staffio nas Defnyddiwyd	Dros Dro	Mamolaeth
	19,236	Cyllideb Staffio nas Defnyddiwyd	Dros Dro	Secondiad staff i gefnogi Prosiect HWB
	6,456	Cyllideb Staffio nas Defnyddiwyd	Dros Dro	Swydd wag Technegydd GIS - angen i gynnal Safon Ansawdd Data
	37,032			
Cyfanswm	1,295,522			

Crynodeb o Wariant ar Ymgynghorwyr 2021/22

Crynodeb o Wariant ar Ymgynghorwyr fesul Gwasanaeth					
Gwasanaeth	Ch1 £	Ch2 £	Ch3 £	Ch 4 £	Cyfanswm 2021/22 £
Addysg Canolog	0	2,746	1,616	14,987	19,349
Diwylliant	58,100	6,365	2,110	1,270	67,845
Economaidd ac Adfywio	36,124	37,440	49,963	391,728	515,255
Eiddo	0	0	0	0	0
Priffyrdd	16,000	4,200	44,060	405,411	469,671
Ysgolion	3,135	1,050	250	824	5,259
Gwastraff	12,137	8,679	10,659	17,748	49,223
CRT	-10,250	1,034	1,964	0	-7,252
Tai	0	0	1,700	1,750	3,450
Corfforaethol a Democrataidd	0	0	0	0	0
Gwasanaethau Oedolion	3,451	0	350	0	3,801
Gwasanaethau Plant	0	0	2,040	18,581	20,621
Corfforaethol	0	0	0	850	850
Trawsnewid	4,260	2,640	13,601	8,331	28,832
Busnes y Cyngor	0	7,130	17,029	12,172	36,331
Adnoddau	9,565	9,025	14,750	20,170	53,510
Cyfanswm	132,521	80,309	160,092	893,824	1,266,746
Cyllidwyd gan:					
Cyllideb Craidd	65,648	58,234	147,582.12	377,688	649,153
Grant	65,495	15,548	7,940	228,542	317,525
Cyfraniad Allanol	1,379	6,526	4,570	287,593	300,068
Cronfeydd Wrth Gefn	0				0
Cyfanswm	132,521	80,309	160,092	893,824	1,266,746

Balansau Ysgolion

	Balans 01/04/2020 £'000	Ychwanegiad / (Lleihad) am 2020/21 £'000	Balans 31/03/2021 £'000	Ychwanegiad / (Lleihad) am 2021/22 £'000	Balans 31/03/2022 £'000
Ysgolion Cynradd Cymunedol a Gwirfoddol	842	1,933	2,775	1,767	4,542
Ysgolion Uwchradd Cymunedol	(693)	1,670	977	1,812	2,789
Ysgol Arbennig Gymunedol	(84)	24	(60)	158	98
Ysgol Gynradd Sefydledig	132	150	282	116	398
Cyfanswm	197	3,777	3,974	3,853	7,827

